

теристики якості телекомунікаційних послуг. Ставиться завдання імплементувати в Україні міжнародні стандарти якості ISO, рекомендації Міжнародного союзу електрозв'язку, впровадити диференціацію послуг зв'язку за якістю з установленням різних тарифів на них.

Література

1. Гельфанд Е., Савич А., Циперман Г., Ципес Г. Бизнес-процессы: будни оптимизации. — <http://www.osp.ru/cio/2003/04/046.htm>
2. Концепція розвитку телекомунікацій в Україні до 2010 року: Затверджено розпорядженням КМУ від 12.02.2005 № 185/004.
3. Основы экономики телекоммуникаций (связи) : учебник для вузов / М. А. Горелик, Е. А. Голубницкая, Т. А. Кутузова и др. — М.: Радио и связь, 1997. — 224 с.
4. Рейман Л. Д. Теория и практика функционирования телекоммуникационных рынков. — М.: ОЛМА-Пресс, 2002. — 348 с.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2008 р.

УДК 658.787

А. М. Поплюйко,
канд. екон. наук, доцент кафедри
обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

НЕЗАВЕРШЕНЕ ВИРОБНИЦТВО ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В статье рассмотрена экономическая сущность незавершенного производства. Приведены возможные варианты учета незавершенного производства, в частности, оперативный и бухгалтерский.

The economic sense of unfinished production are examined in the article. The possible variants of accounting of unfinished production in particular operative and account are given.

Ключові слова: *незавершене виробництво, напівфабрикати, маршрутний лист, оцінка незавершеного виробництва.*

Однією з найменш досліджених складових запасів підприємства є незавершене виробництво. А між тим, на кожному промисловому підприємстві технологічний процес виготовлення продукту

© А. М. Поплюйко, 2008

кції триває протягом довгого часу, що й обумовлює наявність незавершеного виробництва.

Незавершене виробництво на підприємствах виступає як заділ, що забезпечує безперебійний і рівномірний випуск продукції, і як показник, на основі якого здійснюється контроль за рівнем використання підприємством обігових виробничих фондів, що знаходяться в процесі безпосереднього виготовлення виробів.

Оптимізація заділів незавершеного виробництва має велике значення в забезпеченні безперебійності виробничого процесу та раціональному використанні ресурсів. Це досягається переважно шляхом вдосконалення обліку. Облік незавершеного виробництва необхідний, передусім, для контролю за наявністю, рухом і збереженістю напівфабрикатів у виробництві.

У сучасних умовах потребують подальшої розробки теоретичні та практичні питання удосконалення організації і методики обліку незавершеного виробництва.

Як одне з проблемних питань бухгалтерського обліку незавершене виробництво розглядали П. С. Безруких, О. С. Бородкін, Б. І. Валуєв, А. Ш. Маргуліс, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко та деякі інші фахівці, зокрема Л. Є. Логінова, В. П. Савіна, П. Савічева.

Отримані протягом багатьох років результати як теоретичних, так і практичних розробок щодо визначення сутності незавершеного виробництва та організації і методики обліку мають вагоме значення для розробки методичного забезпечення облікового процесу на підприємстві.

Незважаючи на значні досягнення і напрацювання у цій галузі, деякі проблемні питання залишаються невирішеними, зокрема, неоднозначність трактування визначення незавершеного виробництва в економічній літературі та нормативно-правових документах. Крім того подальшої розробки потребують питання оцінки незавершеного виробництва, а також удосконалення первинного обліку незавершеного виробництва на промислових підприємствах.

Метою даної статті є уточнення сутності незавершеного виробництва як об'єкта бухгалтерського обліку.

Згідно вітчизняних нормативних документів до незавершеного виробництва відноситься продукція (вироби, заготовки, деталі), що не пройшла всіх стадій (фаз, переділів) обробки, передбачених технологічним процесом, а також вироби не укомплектовані, що не пройшли випробувань і технічного приймання. [1]

Так, наприклад, у хімічній промисловості до складу незавершеного виробництва належать залишки сировини, основних матеріалів та напівфабрикатів, що знаходяться в апаратах у процесі переробки; залишки продукції в обробних цехах, що не пройшли всіх стадій обробки; продукція, прийнята відділом технічного контролю, але не передана на склад або замовнику до 24-ї години останнього дня звітного місяця. Незавершеним виробництвом в умовах гірничо-хімічної промисловості є відбита руда, яка знаходиться в гірничих виробках і не піднята на поверхню.

У виробничих (навчальних) майстернях до незавершеного виробництва належать заготовки (деталі, вузли, агрегати) та вироби, обробка та складання яких ще не закінчена; готові вироби, не повністю укомплектовані і не передані на склад.

У бюджетних науково-дослідних установах та навчальних закладах до незавершеного виробництва належать незакінчені роботи, які виконуються за договорами з підприємствами та організаціями.

До незавершеного виробництва відносяться також напівфабрикати — продукти окремих технологічних операцій (фаз, переділів), які повинні ще пройти кілька технологічних операцій (фаз, переділів) обробки для того, щоб стати готовою продукцією.

Відмінність між незавершеним виробництвом і напівфабрикатами полягає в тому, що незавершене виробництво ще не завершено обробкою в межах певного структурного підрозділу і підлягає подальшій обробці в цьому ж підрозділі. Тоді як напівфабрикати завершені обробкою в певному підрозділі, але в цілому для підприємства вони є незавершеними і, перш ніж стати готовою продукцією, вони мають пройти обробку в одному чи кількох цехах підприємства [2].

Не належать до незавершеного виробництва забраковані напівфабрикати (деталі), що не підлягають виправленню, а також сировина, матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, що не піддавалися процесу обробки.

Облік руху незавершеного виробництва починається з першої операції обробки сировини і матеріалів, оскільки, у відповідності до загальноприйнятої практики, що відповідає чинному законодавству, сировина і матеріали вважаються незавершеним виробництвом у випадку, якщо вони пройшли першу операцію обробки згідно до технологічного маршруту.

Облік незавершеного виробництва поділяється на оперативний і бухгалтерський.

Оперативний облік ведеться в цехах або відділах підприємства працівниками під контролем бухгалтерії. Розрізняють подетально-

операційний і подетальний види обліку. Подетально-операційний облік застосовується в серійних виробництвах. В ньому використовуються маршрутні листи, в яких враховується виробіток і рух напівфабрикатів за операціями. Маршрутний лист є одним з найбільш застосовуваних документів для обліку незавершеного виробництва. Маршрутний лист є єдиним комбінованим первинним документом, що заміщує низку документів і забезпечує контроль за рухом незавершеного виробництва в процесі виробництва. При використанні маршрутного листа після кожної виконаної операції контролер відділу технічного контролю або майстер після кожної операції робить позначку про приймання партії деталей у маршрутному листі. При цьому деталь разом з маршрутним листом передається на наступну операцію. Маршрутний лист в такому випадку відображає проходження партії деталей по технологічному маршруту. Таким чином, використання маршрутних листів в якості комплексних документів дозволяє спростити документообіг та узгодити дані про кількість виконаних детале-операцій та залишки незавершеного виробництва.

У масових виробництвах здійснюється подетальний облік. При чому в заготівельних цехах кількість заготовлених деталей визначається на підставі документів по обліку виробітку.

У кінці місяця на підставі даних оперативного обліку складають звіти про рух деталей і напівфабрикатів у виробництві. Ці звіти передаються до бухгалтерії. В звітах вказуються в натуральному виразі залишки на початок місяця, надходження, використання за місяць і залишки на кінець місяця за кожним найменуванням напівфабрикатів. Звіти про рух деталей і напівфабрикатів використовуються для контролю виконання цехами виробничої програми в подетальному розрізі, а також комплектності і збереженості заділів незавершеного виробництва.

Документальне оформлення руху інформації про незавершеного виробництва наведено на рис. 1.

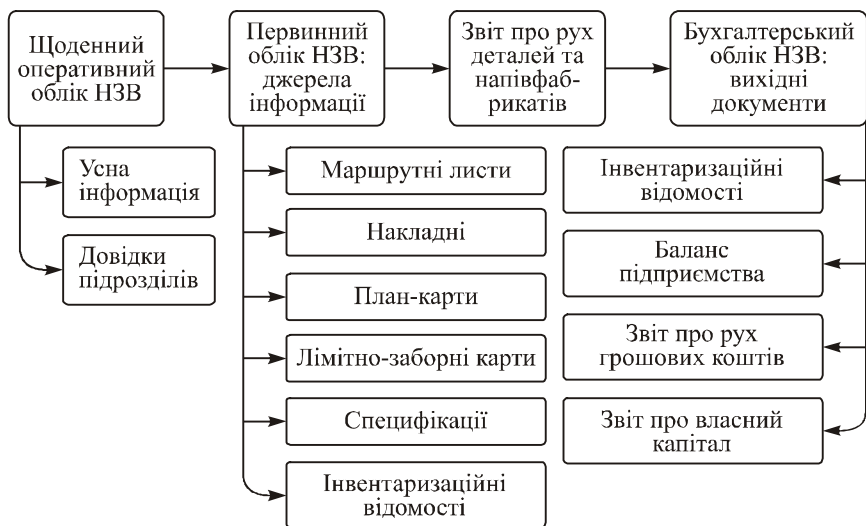

Рис. 1. Документальне оформлення руху інформації про залишки незавершеного виробництва

Фактична кількість деталей і напівфабрикатів, що залишилися на всіх стадіях обробки і збирання деталей виявляється шляхом інвентаризації.

Метою проведення інвентаризації незавершеного виробництва є: визначення фактичної наявності незакінчених обробкою напівфабрикатів і продукції; виявлення фактичної комплектності незавершеного виробництва (зділів) і неврахованого браку.

Підрахована при проведенні інвентаризації фактична кількість деталей та напівфабрикатів фіксується в інвентаризаційних відомостях (описах).

Сировина і матеріали, що знаходяться у незавершеному виробництві, знаходяться на відповідних стадіях виробничого процесу в різному ступені готовності. Вони можуть знаходитись на робочих місцях; у стадії транспортування і переміщення; в стадії здійснення технічного контролю; на складах заготовок і готових деталей; комплектувальних складах складальних цехів. Незавершене виробництво може знаходитися і поза межами підприємства, якщо складання, налагоджування машин здійснюється у замовника.

Бухгалтерський облік незавершеного виробництва ведеться у вартісній оцінці в бухгалтерії, де здійснюється оцінка залишків незавершеного виробництва і розподіл поточних витрат між готовою продукцією та незавершеним виробництвом.

Оцінка незавершеного виробництва під час інвентаризації залежить від прийнятого варіанта зведеного обліку витрат на виробництво:

— на підприємствах, що обчислюють витрати на виробництво в цілому по підприємству (підприємства з безцеховою структурою управління), фактична наявність деталей, вузлів, а також нестачі і надлишки незавершеного виробництва оцінюються на основі нормативних калькуляцій або технологічних карт за встановленими статтями витрат у відомостях, що складаються в цілому для підприємства;

— на підприємствах, що обчислюють власні витрати за цехами — на основі нормативних (планових) калькуляцій або технологічних карт, при цьому враховується частка витрат кожного цеху у загальних витратах на виготовлення цих виробів (деталей, вузлів) за встановленими статтями витрат.

Оцінка незавершеного виробництва на підприємствах з безперервним технологічним процесом здійснюється за собівартістю сировини та матеріалів, завантажених в апарати. Кількість сировини, матеріалів та напівфабрикатів визначається шляхом проведення замірів та лабораторних аналізів і зазначається в перерахунку на вміст у них корисної речовини.

У виробництвах з безперервними і закритими технологічними процесами залишки незавершеного виробництва визначаються виходячи з кількості апаратів, які були завантаженими на кінець звітного періоду, та ваги сировини і матеріалів, які знаходились у кожному з них. При цьому за фактичні можуть бути прийняті і теоретичні залишки, розраховані на основі техніко-економічних характеристик.

Таким чином, проаналізовано визначення та уточнено зміст незавершеного виробництва. Наведено методику документального оформлення незавершеного виробництва на промислових підприємствах. Вказано на недостатню теоретичну і практичну розробленість питань щодо удосконалення організації і методики обліку незавершеного виробництва.

Наведені в статті матеріали можуть бути використані в подальших науково-теоретичних розробках з даної теми та у практичній діяльності господарюючих суб'єктів.

Література

1. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені Наказом Державного комітету промислової політики України від 2 лютого 2001 р. № 47.

2. *Бородкин А. С.* Бухгалтерский учет в промышленности. — К.: Вища школа, 1983. — 255 с.

3. *Грабова Н. Н., Добровский В. Н.* Бухгалтерский учет в производственных и торговых объединениях. — К.: А.С.К., 2000. — 624 с.

4. *Ерофеева В. А.* Учет и контроль использования ресурсов в объединении. — Л.: ЛГУ, 1987. — 176 с.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2008 р.

УДК 657.334.722

О. В. Сагова,
аспірантка кафедри обліку
підприємницької діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

СУТНІСТЬ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Статья посвящена освещению вопросов экономико-правовой сущности финансовых инвестиций. Раскрыты основные трактовки определений финансовых инвестиций разными экономическими школами. Представлена попытка дать собственное определение финансовых инвестиций.

Article is devoted to illumination of questions of economic-legal essence of financial investments. The basic treatments of definitions of financial investments are opened by different economic schools. Attempt to give own definition of financial investments is presented.

Ключові слова: *фінансові інвестиції, інвестиційна діяльність, цінні папери, прибуток, капітал, дивіденди.*

Інвестиції є головною з об'єктивних та необхідних умов економічного розвитку. Функціонування та розвиток економіки залежать від того, наскільки легко можуть бути мобілізовані грошові кошти для фінансування зростаючих потреб держави, компаній та приватних осіб. Зважаючи на це твердження, можна констатувати, що нерозвиненість фондового ринку, повна підміна державою його функцій в економіці створює механізм гальмування економічного зростання в перехідних економіках. Таким чином, забезпечити необхідний динамізм можна тільки завдяки розвитку фондового ринку.

© О. В. Сагова, 2008